Strategisk utveckling

INFORMATIONSÄRENDE
2019-02-14

Ärende
TN 2014-0001

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Handläggare
Jens Plambeck
08-686 1651
jens.plambeck@sll.se

Trafiknämnd
2019-03-19, punkt 14

Information om trafikförvaltningens forskningssamverkan år 2018

Ärendebeskrivning

I detta informationsärende lämnas den årliga lägesrapporten avseende Region Stockholms samverkan med K2 enligt trafiknämndens beslut, 2014-11-04, punkt 6. Härutöver ges en kortfattad redovisning av övrig forskningssamverkan, som genomförts år 2018.

Bakgrund

K2 är Sveriges nationella centrum för forskning och utbildning om kollektivtrafik. Enligt Trafiknämndens beslut om fortsatt medfinansiering till K2-nationellt forskningscentrum för kollektivtrafik, 2014-11-04, punkt 6 finansierar Region Stockholm centret tillsammans med Västra Götalandsregionen och Region Skåne i samarbete med Lunds universitet, Malmö universitet och VTI, samt med stöd av Trafikverket, Vinnova och Formas. Merparten av K2:s forskningsprojekt finansieras av de medel som parterna bidrar med. Därutöver bedrivs omfattande forskning med extern finansiering. Inom K2 bedrivs även utbildningsverksamhet och annan kunskapsspridning.

K2:s verksamhet baseras på idén om forskning i samverkan mellan akademi och praktik. Ett grundkrav i alla K2-projekt är att forskningsfrågor och problembilder formas i dialog mellan forskare och för projektet relevanta aktörer. Samverkansidén innebär även att kollektivtrafikens aktörer på olika sätt medverkar i projektens genomförande, från att vara medproducenter av forskningsresultat till styrgrupps- och referensgruppsmedverkan.

Inom K2 pågår i slutet av 2018 drygt 50 forskningsprojekt som involverar över 80 forskare.

Region Stockholm deltar i styrelsen för K2 med en ledamot.

Lägesrapport

K2:s verksamhet och resultat

K2 har under 2018 bedrivit verksamhet i enlighet med trafikförvaltningens och övriga aktörers beslut om fortsättningen av Vinnovas centrumsatsning för perioden 2015-2019.

Majoriteten av de målsatta aktiviteterna i verksamhetsplanen för år 2018 har genomförts. Främst noteras att centrumet överträffar målen avseende den vetenskapliga produktionen om minst 10 artiklar som utfallit med över 13 artiklar och mål för internationellt forskarutbyte om minst 5 utbyten som utfallit i 8 utbyten. Under hösten genomfördes för första gången en resultatkonferens. Resultatkonferensen gav Region Stockholm och övriga parter ett bra tillfälle att fokusera på den hittills genomförda forskningsverksamhetens möjliga effekter, nyttor och relevans för den kollektivtrafikutveckling som pågår idag. Inför konferensen publicerades även en syntesrapport som sammanfattar resultat från K2:s forskning 2015-2017.

K2 har också nått mål för utbildning. Kursverksamheten har upprätthållits avseende såväl akademiska kurser på masternivå och kurser för yrkesverksamma samt genom en ny kurs för politiker. K2:s kurser för yrkesverksamma har omfattat strategisk kollektivtrafikplanering, hållbara urbana transporter och innovation som drivkraft för förändring.

Inom det viktiga kommunikationsområdet har större delen av målen nåtts. K2 har haft kontinuerlig närvaro i sociala medier och en uppdaterad webbplats. Fler forskare har också deltagit i det offentliga samtalet genom debattartiklar och pressmeddelanden. Den populärvetenskapliga produktionen har upprätthållits och bland annat lyft framtidsfrågor kring buss, bussframkomlighet, peak-problematik, delad mobilitet och cykeltillgänglighet i städer.

Härutöver har K2:s mål inom ekonomi och administration uppnåtts där flytt av K2:s lokaler till ett mer centralt och ändamålsenligt kontor i centrala Lund är en

viktig milstolpe. I övrigt har ledning och styrning av centret genomförts som planerat med fyra styrelsemöten, möten med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna genom så kallade tre runda-bordsmöten samt uppföljningsmöten av pågående forskningsprojekt.

Under året har K2:s verksamhet utvärderats av Vinnova som underlag för beslut om en fortsättning av centrumsatsningen. Utvärderingen avseende etapp 2 år 2015-2019 visar att K2 fungerar bra och att verksamheten stämmer väl överens med de flesta akademiska kriterier för motsvarande centrum. Dessutom tillgodoser K2 det speciella behovet av utbildning för kollektivtrafikbranschens aktörer. Utvärderingen menar vidare att samverkan mellan forskning, praktik och myndigheter ger en god plattform för utveckling av tillit, gemensamma mål, nya tankemodeller och innovativa åtgärder. De huvudsakliga utmaningarna under de närmaste åren handlar enligt utvärderingen om en tydligare styrning så att K2:s goda förutsättningar utnyttjas för att genomföra stora och viktiga K2-projekt enligt planer, utveckla fler nordiska och internationella samarbetsprojekt och att inleda en grundlig diskussion så snart som möjligt om hur K2:s kompetens, nätverk och arbetsuppgifter ska kunna tas tillvara efter 2024.

Under året har Region Stockholm fokuserat på att delta och bidra till 12 projekt som drivs av K2. De områden som prioriteras handlar bland annat om värdering av effekter av kollektivtrafik, om kollektivtrafiken kan bidra till tillgänglighet och social rättvisa , incitament och utvärderingar för en förbättrad kollektivtrafik och om uppehållsförseningar i Stockholms pendeltågstrafik. Region Stockholm har också medverkat aktivt i arbetet för att utarbeta en ny inriktning för K2:s verksamhet som underlag för en fortsättning av centrets verksamhet.

Region Stockholm bedömer att K2 har lyckats etablera forskning och utbildningsverksamhet för kollektivtrafik som medel för utvecklingen av hållbara och attraktiva storstadsområden. Regionen har beretts möjligheter att påverka projekt och doktorandarbeten under året, vilket har varit värdefullt. K2 har också lämnat stöd till regionen genom att bistå i planering av UITP 2019 och i bedömningsarbetet av konferensbidrag.

Under 2019 sker förberedelser för att kunna fortsätta centrumsatsningen. En ny utlysning med utgångspunkt i den fastställda inriktningen planeras för stora

K2-projekt och doktorandprojekt år 2020-2024. Projekten ska på samma sätt som tidigare ledas av någon av K2:s parter och skapa ny och tillämpbar kunskap om kollektivtrafiken och dess roll i samhället, bidra till K2:s vision om att vara ett internationellt ledande centrum som förbättrar och förnyar kollektivtrafiken som medel för hållbara städer och regioner.

Övrig forskningssamverkan
Region Stockholm har härutöver deltagit i arbetet med att utveckla samverkan med Stockholms universitet och KTH inom ramen för tecknade samverkansavtal.

Under 2018 utlyste Region Stockholm ytterligare medel för forskning inom hållbar trafik- och regional utvecklingsplanering (Trafik och region 2019, Dnr LS 2018- 0736) för KTH. Totalt utlystes 1,5 miljoner kronor för år 2019 och 1,5 miljoner reserverades för 2020. På samma sätt som tidigare bidrar KTH med motsvarande finansiering. Totalt inkom fem ansökningar varav två beviljades medel, dessa är: *Processperspektiv på sociala hållbarhetsmål i trafik och regionplaneringen* samt *LEAM Stockholm – planning support for sustainable urban development*. Under 2018 har också den första utlysningens forskningsprojekt avslutats varav projektet *The impacts of multi-modal travel on door-to-door travel satisfaction* gav underlag till en disputerad forskare inom transportvetenskap med rubriken *Satisfaction with Public Transport Trips*.

Ytterligare ett initiativ som Region Stockholm stödjer är Järnvägsgruppen vid KTH som finansierar ett antal doktorandprojekt inom flertalet ämnesområden som på olika sätt syftar till att utveckla järnvägstekniska frågeställningar. Järnvägsgruppen verkar också genom ett trepartsavtal mellan Trafikverket och Shift2Rail vilket möjliggör ytterligare finansiering av forskning genom EU. Tio doktorandprojekt har pågått under 2018. Utöver forskningen verkar Järnvägsgruppen också för att utveckla kompetensen inom de järnvägstekniska områdena. Utöver de doktorander som projekten möjliggör har även en uppdragsutbildning genomförts *Översiktskurs Spårtrafiksystem och spårfordon*. Denna kurs återkommer regelbundet och vänder sig till yrkesverksamma inom sektorn som vill få en grundläggande förståelse för järnvägsteknik. Samverkan med Järnvägsgruppen ger Region Stockholm möjlighet att påverka inriktningen för den järnvägstekniska forskning att även omfatta frågeställningar där spårtrafiksystemen verkar inom urbana miljöer.

Detta har gett ett ökat fokus på forskningsämnen som exempelvis energieffektivisering, buller och partiklar. En mer direkt effekt är den kompetensutveckling som möjliggörs för medarbetare genom den regelbundet återkommande uppdragsutbildning som sker inom spårtrafiksystem och spårfordon.

Härutöver har Region Stockholm lämnat stöd till KTH:s ansökan för Vinnovas kompetenscenter 2020 genom en avsiktsförklaring till CIT Centre for Integrated Transport Research.

Forskning inom ramen för samarbetet med Stockholms universitet har ännu inte funnit sina former. Det är bland annat svårt att få in ansökningar till de utlysningar som genomförts. Under året har Region Stockholm avbrutit finansiering till ett av två pågående projekt. Forskningsprojektet *Topsa tuben – Metasub* pågår fortsatt.

Ekonomiska konsekvenser
Verksamheten har genomförts enligt budget. Trafiknämndens kostnader för K2 år 2018 var 3 000 000 kronor. Samverkan med KTH och Stockholms universitet finansieras till del av regionstyrelsen. Trafiknämndens kostnader för Järnvägsgruppen omfattade 700 000 kronor år 2018. Härutöver har regionen deltagit med egna insatser i form av arbetstid och resurser, så kallad in kind.

Fortsatt arbete
Genom trafiknämndens beslut fortsätter regionen som partner i K2 fram till år 2024. Den forskningsinriktning som utarbetats av K2 med stöd av Region Stockholm och övriga parter under 2018 är grunden för den verksamhet som ska genomföras fortsättningsvis.

Caroline Ottosson
Förvaltningschef

Strategisk utveckling

INFORMATIONSÄRENDE
2019-02-14

Ärende
TN 2014-0001

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling